

Toegangspoort Joodse begraafplaats Oisterwijk

Onderstaande omschrijving is samengesteld door Jantiene Klein Roseboom.

Toen de mens het moment en de plaats van overlijden begonnen te markeren, ontdekte de mens de betekenis van 'mens zijn'. Het begraven van onze doden geeft 'menschheid' aan het land waar we onze toekomst bouwen en vormgeven. De plaatsen waar we onze doden begraven zijn plaatsen waar toekomstige generaties hun verleden kunnen leren kennen, en waar generaties uit het verleden hun nalatenschap borgen voor de ongeborenen.

Net als in veel andere gemeenschappen is het grootste deel van de Joodse gemeenschap in Oisterwijk gedeporteerd en heeft de oorlog niet overleefd. Om deze reden zijn begraafplaatsen voor veel Joodse gemeenschappen niet alleen een catalogus van levens uit het verleden, maar ook een herinnering aan toekomstige generaties die er nooit konden zijn.

Chaim Potok observeerde eens *"vandaag de dag bestaan bijna geen enkele van de oude Joodse begraafplaatsen in levensvatbare hedendaagse Joodse gemeenschappen..... wat voor waarde bieden deze beelden in plaatsen waar het dagelijkse ritme en levenslust van het Joodse leven is uitgewist"*.

En toch hebben deze plaatsen een onmetelijke waarde, omdat er altijd de kans is dat deze landschappen en iconen nog steeds een diepe en verlossende invloed hebben op de menselijke verbeelding.

De restauratie van de Joodse begraafplaats bevestigt het voortdurend belang van de plek die de Joodse gemeenschap ooit had in Oisterwijk. De nieuwe poorten, die onderdeel zijn van de restauratie, zijn een uitdrukking van het verlangen van de gemeenschap om een betere bescherming te bieden van deze serene plek die herinneringen vasthoudt aan een Joodse gemeenschap, die niet langer aanwezig is om deze herinneringen zelf te bieden.

Met de verantwoordelijkheid naar toekomstige generaties in het achterhoofd, biedt de nieuwe poort de kans op een voortdurende dialoog, door het gebruik van universeel gebruikte symbolen uit zowel het Jodendom als het Christendom. We hebben gezocht naar symbolen die waarden uitstralen die gewoon zijn en verbinden, in plaats van symbolen die uniek zijn en gericht zijn op onderscheid/afscheiding.

Bovendien, de symbolen zijn subtiel en met zorg uitgekozen, met als doel het bieden van een vrije keuze aan een ieder welk symbool te lezen of te beantwoorden.

De symboliek heeft 7 dimensies: tijd, natuur, de fleur-de-lis, de boom van het leven, de puntige boog, de Menorah en tot slot goddelijkheid zelf. Het is te hopen dat het gebruik van meerdere lagen van symboliek uitnodigt tot reflectie op een niet-voorschreven wijze. Het hoopt ook – veel subtieler voor hen die het herkennen – een stille en reflectieve dialoog te stimuleren tussen gemeenschappen en verschillende religies, die eens samen leefden.

1) Tijd

De poort nodigt uit tot een dialoog tussen heden en verleden. Om het historisch karakter van de begraafplaats en de status als rijksmonument te respecteren is is een antieke historische poort gekozen als voorbeeld. Net zoals de Joodse gemeenschap heeft de poort, alvorens in Oisterwijk te geraken, gereisd en verbleven in verschillende landen. Van oorsprong uit Frankrijk, en via Engeland gereisd naar Nederland. Uiteindelijk heeft een lokale smid van Joodse komaf de nieuwe poort gesmeed en vorm gegeven. Deze interventie geeft de poort een tijdstempel uit het heden.

2) Natuur

De poort staat op een kleine afstand van de weg, ruimte biedend aan twee oude bomen die een natuurlijke gang tot de toegangspoort bieden. Een pad, gemarkeerd door bomen aan weerszijden vormt een overgangszone die eindigt bij binnenste poort, die toegang biedt tot de ommuurde begraafplaats.

3) Fleur-de-lis

Een ander symbool uit de natuur is de fleur-de-lis (een gestileerde versie van een iris). Decoratieve ornamenten die de fleur-de-lis voorstellen komen voor in kunstwerken van de oudste beschavingen en irissen werden veel gebruikt als motieven in de architectuur in Israel. In de Eerste Tempel: "De toppen van de zuilen in de hal waren gevormd als irissen" (1 Koningen, 7:19). In de Christelijke symboliek wordt de fleur-de-lis gebruikt als een symbool van de Heilige Drieëenheid.

4) De levensboom

De boom van het leven staat voor een serie van goddelijke manifestaties van Gods creatie uit het niets, de aard van onthulde goddelijkheid, de menselijke ziel en het spirituele pad van de mens.

5) De puntige boog

De oorspronkelijke poort heeft 4 puntige bogen – een universeel symbool gebruikt door vele culturen en religies. De puntige boog 'slaapt nooit' en waakt als zodanig over hen die het beschermt. Het Bet Chajiem (Joodse begraafplaats) is een thuis voor de levenden, en het leven moet beschermd worden.

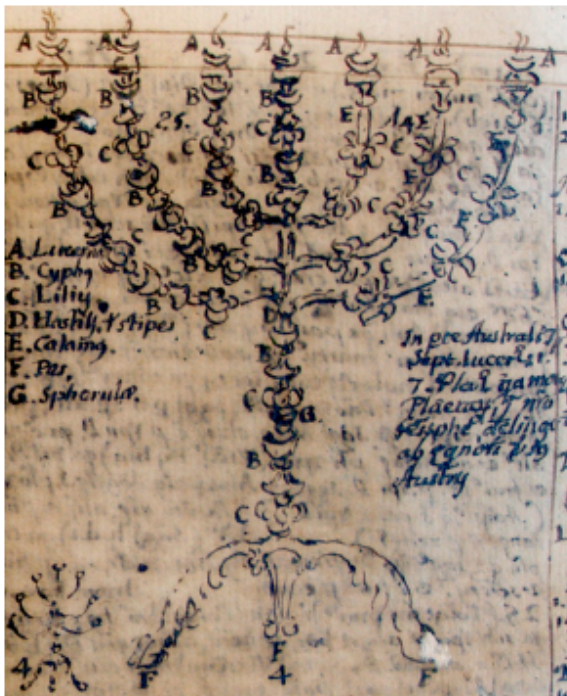
6) De menorah

Om de benodigde breedte te bereiken worden twee secties meer gemaakt dan de oorspronkelijke poort, waardoor er zes secties in totaal zullen zijn. Eén boog zal worden toegevoegd in de vorm van een kroon op de poort. Dit resulteert in 7 armen van een kandelaar, dat herkend kan worden als de Menorah. De Menorah is de 7 armige drager die gebruikt werd in de oude Tabernakel in de woestijn en in de Tempel in Jerusalem, en is het langdurigst gebruikte symbool van Judaïsme sinds de oude tijd. Figuurlijk staat de Menorah voor het commitment om het Goddelijk Licht en de Wijsheid van de Torah op te houden voor de naties.

7) Goddelijkheid

De 7 lichten van de Menorah wijzen op kennis, waarbij de zes takken staan voor menselijke wijsheid, geleid door de centrale tak van het Goddelijke Licht. Het ontwerp van de Menorah en de ideeën die het communiceert, vormen een inspiratie voor universele verlichting.

De fleur-de-lis en de levensboom zijn architecturale ornamenten die vandaag de dag veel gevonden worden in Oisterwijk, terwijl het gebruik van de puntige boog voorkomt in de kerken. Het is te hopen dat het gebruik van meerdere lagen van symboliek uitnodigt tot reflectie op een niet-voorschreven wijze. Het hoopt ook – veel subtieler voor zij die het herkennen- een stille en reflectieve dialoog te stimuleren tussen gemeenschappen en verschillende religies die eens samen leefden.

Fray
 Juan
 Ricci

(1600-1681), sketch of the menorah
 Tapestry showing menorah and tree of life
 described in Exodus, undated.
 Biblioteca Statale del Monumento Nazionale di [Monte Cassino](#),
 cod. 469, fol. 199v

repository unknown)

June 2015 Imagination Design Ltd Landscape Architects © 2015

